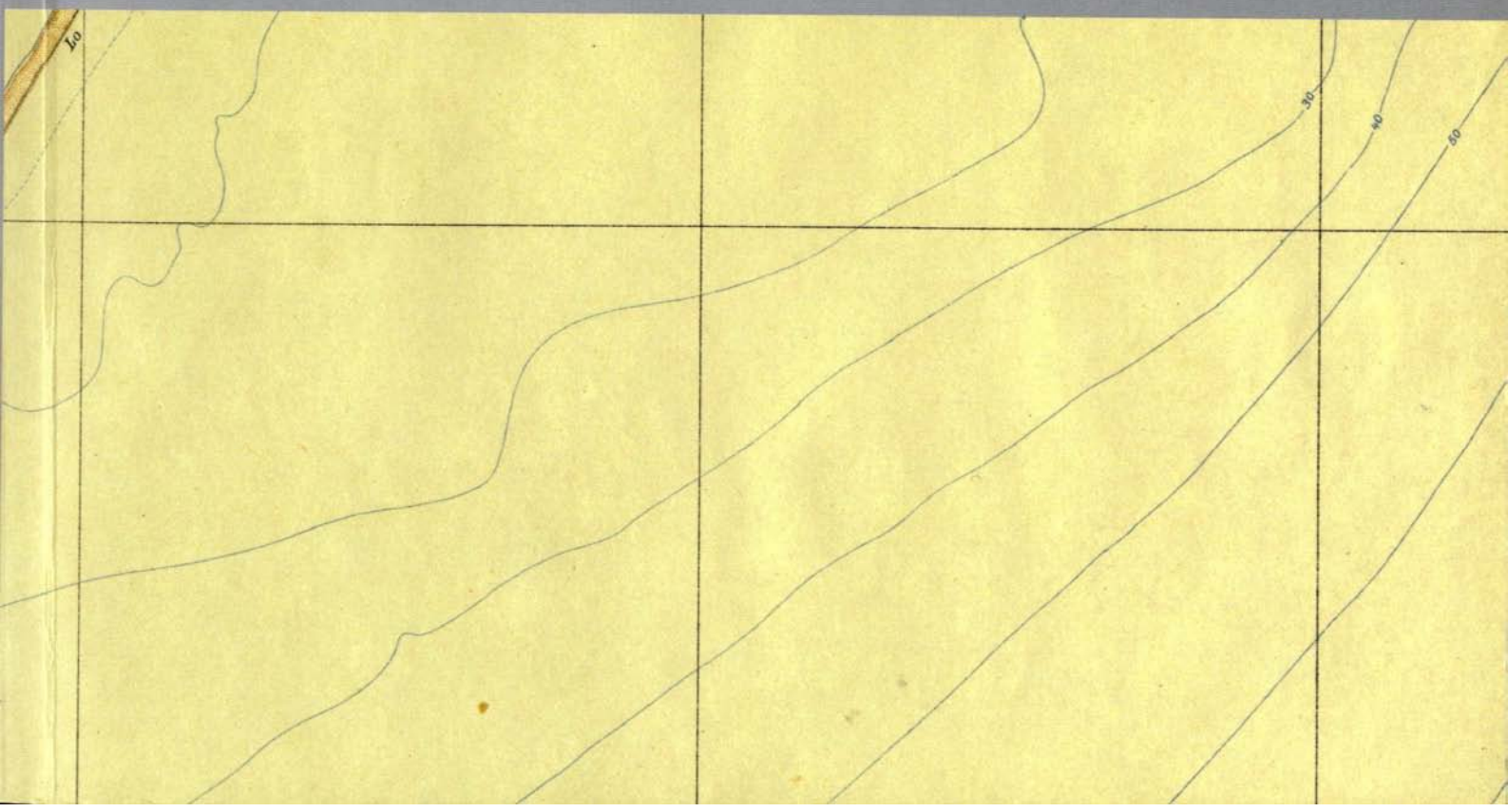

HISTÒRIA DEL

JESÚS BURGUENO
FERRAN LASSO DE LA VEGA

MAPA MUNICIPAL

DE CATALUNYA

HISTÒRIA DEL

JESÚS BURGUEÑO
FERRAN LASSO DE LA VEGA

MAPA MUNICIPAL

DE CATALUNYA

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP

Burgueño, Jesús

Història del mapa municipal de Catalunya

ISBN 84-393-5954-3

I. Lasso de la Vega, Ferran II. Catalunya. Direcció General d'Administració Local III. Títol

1. Municipis √ Catalunya √ Història 2. Catalunya √ Divisions administratives i polítiques √ Història

352(467.1)"18/19"

Carmen Tort-Martorell i Llabrés
Directora General d'Administració Local

Josep Martínez Melgares
Subdirector General d'Assistència Jurídica i Règim Local

Han participat en l'elaboració d'aquest llibre:

Isabel Rueda Márquez
Cap del Servei de Demarcacions Territorials

Marc Salvador Segarra
Cap de la Secció de Delimitació Territorial

Aleix Pros Fierro
Geògraf

Anna Blanco García
Administrativa

© Generalitat de Catalunya
Departament de Governació i Relacions Institucionals
Direcció General d'Administració Local
Servei de Demarcacions Territorials

1a edició: desembre de 2002

Tancament de les dades: 31/12/2001

Tiratge: 2000 exemplars

Dipòsit legal: B-4928-2003

Portada: fragment del full 43, "Les Goles de l'Ebre", del Mapa Topogràfic a escala 1:100.000, realitzat pel Servei Geogràfic de la Mancomunitat de Catalunya l'any 1923.

El treball del Sr. J. Burgueño s'ha realitzat en el marc del projecte d'investigació BSO2000-1085 del Ministeri de Ciència i Tecnologia

Correcció de textos: Isabel Clos i Costa

Maquetació i coordinació de l'edició: GEA, Tractament Geogràfic del Territori, s.l.

Concepció gràfica i disseny de les cobertes: Joan Cruanyes i Ràfols

Fotomecànica i impressió: Selegraf, sl

SUMARI

7	PRÒLEG
9	INTRODUCCIÓ
11	EL PROCÉS PER CREAR UN NOU MAPA MUNICIPAL
11	La Constitució de 1812
11	El nou model de mapa municipal
14	El mapa municipal i els liberals
16	El mapa municipal sota l'absolutisme
17	El projecte de reforma de 1829
19	INTERVENCIÓ EN EL MAPA MUNICIPAL
19	La divisió provincial
20	El règim liberal i el mapa municipal
22	El mapa municipal abans de la intervenció del 1845
23	La Llei de 8 de gener de 1845
26	Conseqüències derivades de l'aplicació de la Llei de 1845
29	LA FORMACIÓ D'UNA NORMATIVA SOBRE ALTERACIÓ DE TERMES MUNICIPALS
29	Gènesi d'una normativa sobre alteració de termes municipals
30	El projecte de reforma de 1866-68
33	El procés de delimitació municipal
36	Evolució del mapa municipal fins al 1870
37	Els projectes de reforma de la Restauració
39	Consolidació d'una normativa sobre alteració de termes municipals
41	Evolució del mapa municipal fins al 1930
45	EL MAPA MUNICIPAL DURANT LA GENERALITAT REPUBLICANA
45	El règim local de la Segona República
45	L'Estatut d'autonomia i la Llei municipal de Catalunya
48	El mapa municipal amb la Generalitat republicana
51	AUTORITARISME I SUPRESSIÓ DE MUNICIPIS
51	El règim local de la Dictadura
53	Evolució del mapa municipal fins al 1961
53	Els projectes de reforma municipal
56	La política d'incentius econòmics
56	La supressió de municipis
61	NOVES PERSPECTIVES PER AL MAPA MUNICIPAL
61	Legislació aplicable a Catalunya
65	Noves possibilitats complementàries
66	Evolució recent del mapa municipal
67	La possibilitat d'una reforma municipal
69	EPÍLEG
71	BIBLIOGRAFIA
77	ANNEXOS
77	Modificacions de límits posteriors a 1838
81	Modificacions de límits aprovades per la Generalitat durant la Guerra Civil
83	Documentació localitzada sobre modificacions del mapa municipal de Catalunya
119	TAULES I MAPES RESUM

INTRODUCCIÓ

L'actual mapa municipal de Catalunya és el resultat d'un llarg procés històric indissociable de l'evolució del mapa municipal d'Espanya, l'origen del qual ha estat fixat tradicionalment en la Constitució de 1812. Davant de la concepció pròpia de l'Antic Règim en què el naixement del municipi derivava generalment del privilegi reial a través de l'atorgament limitat de furs i cartes de poblament, amb la Constitució de 1812 es va intentar per primer cop estendre arreu la figura del municipi amb la voluntat implícita de convertir-lo, d'una banda, en la forma bàsica de divisió del territori, i de l'altra, en un ens dotat d'autonomia en el qual els ciutadans estan representats a través del seu òrgan de govern, l'ajuntament.

Els esdeveniments històrics van impedir, però, que la modificació del mapa municipal de l'Antic Règim, expressada en l'esperit de la Constitució de 1812 de crear municipis allà on fos convenient, es pogués fer realitat. Així, el mapa municipal heretat del període anterior va ser el que va subsistir.

El manteniment del mapa municipal de l'Antic Règim va anar acompanyat, a més, d'una voluntat reformadora posterior en direcció diametralment oposada a la que s'havia pretès dur a terme. En lloc de generalitzar la figura del municipi, la política que es va dur a la pràctica va ser intentar la supressió dels municipis petits i no permetre, paral·lelament, la proliferació de nous municipis.

A partir de la Constitució de 1812 es va iniciar, doncs, un llarg període en què s'aproven diversos textos legals que, amb diferents intensitats, contenien aquells objectius de reforma, alhora que es donava pas a la progressiva formació d'una normativa específica en matèria de termes municipals.

D'entre aquest bloc normatiu cal destacar dues disposicions per la repercussió que van tenir sobre el mapa municipal. La primera és la Llei de 8 de gener de 1845, d'organització i atribució dels ajuntaments, atès que la seva aplicació va implicar una reducció considerable del nombre de municipis. La segona és la for-

mada per la normativa sobre delimitació dels termes municipals, ja que significava poder determinar el territori que corresponia a cada municipi i, per extensió, conèixer el transcurs de totes les línies divisòries intermunicipals. En definitiva, conèixer la configuració del mapa municipal.

A Catalunya, llevat del breu parèntesi de la Generalitat republicana i del període actual, en què les competències en matèria de delimitació de termes municipals corresponen a la Generalitat de Catalunya en virtut de l'article 9.8 de l'Estatut d'autonomia, l'evolució del mapa municipal ha anat totalment lligada a la del mapa municipal d'Espanya, ja que la normativa aplicada era la mateixa a tot l'Estat.

Així doncs, des de la Constitució de 1812 i fins a la legislació actualment vigent a Catalunya, la història del mapa municipal català és també el relat d'un procés històric en què, al llarg de quasi dos segles, va sorgint una normativa per a la regulació de la creació i modificació dels termes municipals.

El propòsit d'aquest estudi és dur a terme l'anàlisi d'aquesta normativa juntament amb un breu apunt històric, amb la pretensió de poder conèixer les causes que han originat els successius canvis legislatius que han permès arribar a la configuració actual del mapa municipal de Catalunya. De manera simultània, s'inclouen les referències més importants de les modificacions que al llarg d'aquests dos segles ha sofert la configuració del mapa municipal de Catalunya, amb referència específica dels municipis que es creen, se suprimeixen o canvien els seus límits.

L'estudi es complementa, en forma d'annexos, amb la bibliografia de la documentació localitzada sobre modificacions del mapa municipal, unes taules resum d'aquestes modificacions per àmbits territorials, i els mapes respectius, tant els relatius a les modificacions dutes a la pràctica com els corresponents als projectes de reforma que no van veure la llum, però que, per la incidència que haurien tingut, es considera escaient incloure'ls.